

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 21.12.2012
COM(2012) 778 final

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN

Resultattavle for statsstøtte - Opdatering 2012

Beretning om statsstøtte ydet af EU's medlemsstater

– Opdatering 2012 –

{SWD(2012) 443 final}

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN

Resultattavle for statsstøtte - Opdatering 2012

Beretning om statsstøtte ydet af EU's medlemsstater

– Opdatering 2012 –

INDHOLDSFORTEGNELSE

Sammendrag af beretningens konklusioner	4
Statsstøtte på baggrund af den økonomiske krise	5
1. Statsstøtte i 2011	6
1.1. Ikke-kriserelateret støtte.....	6
1.2. Krisestøtte	6
2. Tendenser og mønstre i medlemsstaternes udgifter til ikke-kriserelateret støtte.....	7
2.1. Statsstøtte til industri og serviceerhverv	7
2.2. Statsstøtte til horisontale mål af fælles interesse.....	8
3. Statsstøtte til finanssektoren og støtte til realøkonomien.....	9
3.1. Statsstøtte til finanssektoren.....	9
3.1.1. Baggrund.....	9
3.1.2. Støttebeløb, der er godkendt og anvendt i perioden 1. oktober 2008-1. oktober 2012	9
3.1.3. Støttebeløb, der er godkendt og anvendt i 2011.....	9
3.2. Statsstøtte til realøkonomien	9
3.2.1. Baggrund.....	9
3.2.2. Beløb, der er godkendt og anvendt	10
4. Tendenser i udgifterne til statsstøtte efter type støtteforanstaltning	10
4.1. Antal støtteforanstaltninger.....	10
4.2. Støttevolumen – omkring 32,5 % af støtten til industri og serviceerhverv er gruppefritaget	11
5. Håndhævelse af statsstøttereglerne	11
5.1. Ulovlig statsstøtte.....	11
5.2. Tilbagebetaling af støtte	11
5.3. Håndhævelse af statsstøttereglerne: Samarbejde med de nationale domstole	11
5.4. Efterfølgende tilsyn.....	12

SAMMENDRAG AF BERETNINGENS KONKLUSIONER

Sammenlignet med de foregående år faldt de samlede udgifter i EU i 2011 til ikke-kriserelateret statsstøtte yderligere til 64,3 mia. EUR, svarende til 0,5 % af EU's BNP. Selv om medlemsstaterne overordnet set fortsat bestræbte sig på at reducere det samlede statsstøtteniveau, skyldes en væsentlig del af faldet sandsynligvis sværere budgetvilkår i mange medlemsstater. Faldet i de samlede udgifter bidrog naturligvis til den generelle tendens til reducerede udgifter til statsstøtte i perioden 2006-2011. De kommende år vil vise, om den nedadgående tendens fortsætter, eller om den flader ud på langt sigt.

Øremærket støtte til horisontale mål af fælles interesse holdt sig fortsat på et højt niveau og udgjorde ca. 90 % af den samlede støtte til industri og serviceerhverv. I sammenligning med de foregående år steg andelen af gruppefritaget støtte yderligere til ca. 32,5 % af den samlede støtte til industri og serviceerhverv, hvilket bekræfter den opadgående tendens siden 2006. Generelt forblev niveauet for støtte ydet gennem gruppefritagne foranstaltninger og anmeldte støtteordninger højt (ca. 87,5 %), mens individuelle støtteforanstaltninger under Kommissionens tilsyn forblev på et lavt niveau.

Der blev fortsat udøvet aktiviteter med henblik på at inddrive uforenelig støtte, og støtten blev inddrevet fra modtagerne.

I 2011 godkendte Kommissionen færre nye støtteforanstaltninger beregnet til at støtte finanssektoren. Fra 2008 til 1. oktober 2012 blev der samlet godkendt statsstøtte for et beløb på 5 058,9 mia. EUR (40,3 % af EU's BNP). Størsteparten af de foranstaltninger, der er blevet godkendt siden 2008, er imidlertid stadig i kraft på grund af de fortsatte spændinger på markedet.

Støtten til finanssektoren i 2011, der beløb sig til 714,7 mia. EUR eller 5,7 % af EU's BNP, blev hovedsageligt ydet som garanti og likviditetsstøtte og var koncentreret på nogle få medlemsstater.

For så vidt angår støtte, der ydes på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser, indførte medlemsstaterne ingen nye støtteforanstaltninger, med undtagelse af nogle få på landbrugsområdet, mens nogle eksisterende foranstaltninger, der blev godkendt i 2009 og 2010, blev forlænget. I 2011 blev der ydet 4,8 mia. EUR på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser, hvilket var mindre end de foregående år. Det samlede støttebeløb, der blev anvendt på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser (37,5 mia. EUR), lå et godt stykke under det samlede godkendte støttebeløb (82,9 mia. EUR).

2012-opdateringen af resultattavlen for statsstøtte ("resultattavlen") indeholder en sammenfatning af de oplysninger, medlemsstaterne har afgivet i år i deres årsrapporter om udgifter til statsstøtte i 2011.

Af metodehensyn, og på grund af de store støttebeløb, der gives til finanssektoren, sonderer resultattavlen, som i de foregående år, mellem ikke-kriserelateret støtte og krisestøtte for at undgå at forvrænge billedet af tendenserne i udgifterne til statsstøtte¹.

Hvad angår ikke-kriserelateret støtte, indeholder resultattavlen ud over et sammendrag af udgifterne for 2011 også en oversigt over tendenserne i udgifter til statsstøtte til industri og serviceerhverv (sammenligning af perioden 2006-2008 med perioden 2009-2011). Der skelnes mellem støttetyper, dvs. gruppefritaget støtte, ordninger og individuelle foranstaltninger (individuelle foranstaltninger givet gennem en ordning og ad hoc-støtte).

For krisestøttens vedkommende giver resultattavlen et overblik over de godkendte beløb (fra 1. oktober 2008 til 1. oktober 2012) og de anvendte beløb (fra 1. oktober 2008 til 31. december 2011) pr. instrumenttype, herunder rekapitalisering, garantier, værdiforringede aktiver og likviditetsforanstaltninger. Der gives oplysninger om støtte ydet på grundlag af de midlertidige EF-rammebestemmelser for statsstøtte, der ydes for at lette adgangen til finansiering under den nuværende finansielle og økonomiske krise ("de midlertidige rammebestemmelser")², i form af oplysninger om de godkendte støttebeløb og de anvendte støttebeløb.

Endelig gives der en opdatering af de resultater, der er opnået med hensyn til håndhævelsen af statsstøttereglerne.

Det bemærkes, at EFTA-Tilsynsmyndigheden også offentliggør en årlig resultattavle³ med ajourførte oplysninger om omfanget af statsstøtte i Island, Liechtenstein og Norge.

Resultattavlen indeholder en sammenfattende rapport vedtaget af kommissærkollegiet, der fokuserer på centrale data, konklusioner og tendenser i medlemsstaternes ydelse af statsstøtte, og et vedhæftet arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, "Facts and figures on State aid in the EU Member States", med faktuelle baggrundsoplysninger.

Statsstøtte på baggrund af den økonomiske krise

EU's BNP voksede kun meget lidt i 2011 og var i gennemsnit et stykke under 1 %. Generelt var det private og det offentlige forbrug stadig lavt og udviste kun svage tegn på stigning.

¹ Krisestøtte udtrykkes ved i) det tildelte støttebeløb og ii) det anvendte støttebeløb. Den støtte, som der er indgået forpligtelser for, udgør det samlede maksimale beløb for statsstøtteforanstaltninger, som medlemsstaterne har afsat, og Kommissionen har godkendt. Den anvendte statsstøtte udtrykker den andel af en statsstøtteforanstaltning, som en medlemsstat faktisk har gennemført. Den metode, der er brugt til beregning af krisestøtte, er forklaret nærmere i arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene. For at opnå sammenlignelige oplysninger udtrykkes ikke-kriserelateret støtte normalt ved støtteelementet, og de samlede udgifter udtrykkes i overensstemmelse hermed, både i absolutte tal og i % af BNP.

² Konsolideret udgave af Kommissionens meddelelse om midlertidige EF-rammebestemmelser for statsstøtte, der ydes for at lette adgangen til finansiering under den nuværende finansielle og økonomiske krise ([EUT C 83](#) af 7.4.2009, s. 1, som ændret ved [EUT C 261](#) af 31.10.2009, s. 1, og [EUT C 303](#) af 15.12.2009, s. 6) og forlængelse af de midlertidige EF-rammebestemmelser ([EUT C 6](#) af 11.1.2011, s. 5).

³ Se <http://www.eftasurv.int/press--publications/scoreboards/state-aid-scoreboards/>.

Arbejdsløsheden i EU oversteg 10 %, og den forstærkede statsgældskrise tyngede også EU-økonomien betydeligt.

I lyset af den stadig igangværende krise i finanssektoren var medlemsstaterne også fortsat nødt til at yde støtte til bankerne for at skabe mere tillid i sektoren og navnlig for at sætte bankerne i stand til at yde lån til realøkonomien.

Generelt var Kommissionens statsstøttekontrolpolitik igen en væsentlig årsag til, at det lykkedes at gennemføre hidtil usete redningsforanstaltninger på en koordineret måde, uden at der blev skabt urimelige konkurrencefordrejninger på det indre marked.

1. STATSSTØTTE I 2011

1.1. Ikke-kriserelateret støtte

Den samlede ikke-kriserelaterede statsstøtte beløb sig til 64,3 mia. EUR i 2011, svarende til 0,5 % af EU's⁴ BNP⁵. Støtten til industri og serviceerhverv beløb sig til 52,9 mia. EUR eller 0,42 % af EU's BNP⁶, støtten til landbrug udgjorde 8,7 mia. EUR, svarende til 0,07 % af EU's BNP, støtten til fiskeri var på 109 mia. EUR, svarende til 0,001 % af EU's BNP, og støtten til transport lå på 2,2 mia. EUR, svarende til 0,02 % af EU's BNP.

De fem største ydere af støtte til industri og serviceerhverv tegnede sig for ca. 60 % af den ikke-kriserelaterede støtte, svarende til 39 mia. EUR, fordelt på Tyskland (13,6 mia. EUR), Frankrig (12,3 mia. EUR), Det Forenede Kongerige (4,8 mia. EUR), Spanien (4,5 mia. EUR) og Italien (3,8 mia. EUR). Opgjort som procentandel af BNP ser rangfølgen af støtteydere anderledes ud. Efter denne metode er de største støttegivere Malta (1,6 %), Grækenland (1,2 %), Finland (1,2 %), Ungarn (1,1 %) og Slovenien (1,1 %).

Den anmeldte støtte til jernbanedrift⁷ beløb sig i 2011 til 32,3 mia. EUR⁸, svarende til 0,25 % af EU's BNP.

1.2. Krisestøtte

Den kriserelaterede støtte til finanssektoren, rekapitalisering og værdiforringede aktiver beløb sig til 31,7 mia. EUR, svarende til 0,25 % af EU's BNP, mens det aggregerede gennemsnitsbeløb for udestående garantier, herunder nye garantier, og

⁴ Ved "EU" forstås alle nuværende EU-medlemsstater.

⁵ Den samlede ikke-kriserelaterede støtte omfatter støtte til industri og serviceerhverv, kul, landbrug, fiskeri og transport, men da der ikke foreligger sammenlignelige data, omfatter den ikke støtte til jernbanedrift og til kompensation for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse. Beløbene refererer til det støtteelement (eller for garantiers og låns vedkommende til bruttosubventionsækvivalenten), der er indeholdt i en statsstøtteforanstaltning, med mindre andet er anført. Se yderligere oplysninger i bemærkningerne om den anvendte metode i det vedhæftede arbejdsdokument.

⁶ Støtten til kulsektoren, der er en del af sektorstøtten og således under industri og serviceerhverv, udgjorde 2,3 mia. EUR, svarende til 4,2 % af den samlede støtte til industri og serviceerhverv.

⁷ Oplysningerne om støtte til jernbanedrift afviger både i omfang og i detaljeringsgrad fra medlemsstaternes oplysninger om støtte til industri og serviceerhverv, i henhold til bilag III A til Kommissionens forordning (EF) nr. 794/2004 (EUT L 140 af 30.4.2004, s. 1). Det er således ikke muligt at opgøre et samlet beløb for statsstøtte.

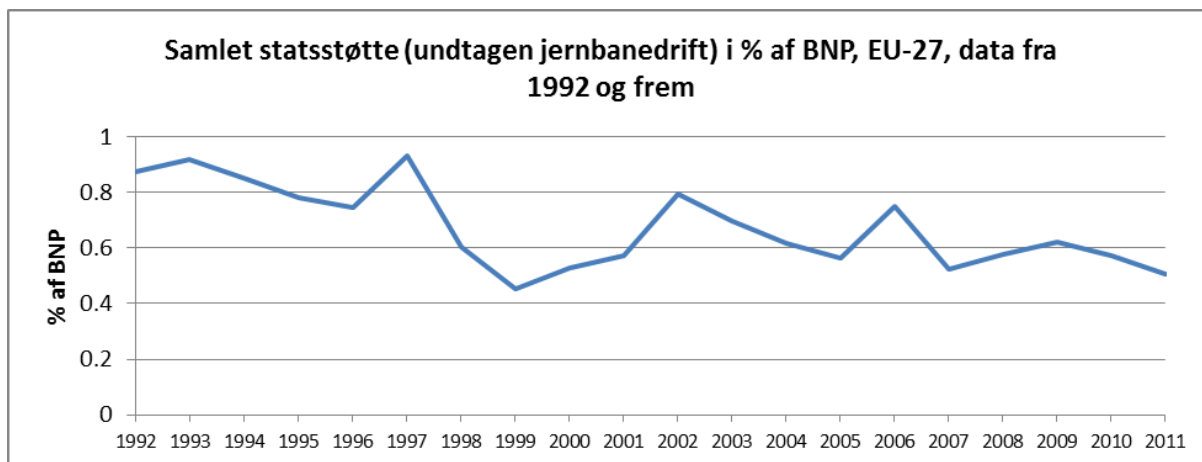
⁸ På tidspunktet for udarbejdelsen af denne beretning, havde Tjekkiet, Italien, Luxembourg, Nederlandene, Portugal og Slovakiet ikke indberettet oplysninger om støtte til jernbanedrift. Cypern og Malta har ingen jernbaneselskaber.

likviditetsforanstaltninger var på 682,9 mia. EUR, svarende til 5,4 % af EU's BNP. Pr. 1. oktober 2012 havde alle medlemsstater undtagen Bulgarien, Tjekkiet, Estland, Malta og Rumænien fået godkendt finansielle kriseforanstaltninger af Kommissionen.

I 2010 blev der ydet støtte på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser på i alt 4,8 mia. EUR, svarende til 0,037 % af EU's BNP. Alle medlemsstater undtagen Cypern havde fået godkendt støtteforanstaltninger på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser.

2. TENDENSER OG MØNSTRE I MEDLEMSSTATERNES UDGIFTER TIL IKKE-KRISERELATERET STØTTE

Figur 1⁹: Samlet statsstøtte (undtagen jernbanedrift) i % af BNP (EU-27, data fra 1992 og frem).

Den generelle tendens for niveauet for statsstøtteudgifter har været nedadgående siden 1980'erne, hvor den udgjorde ca. 2 % af EU's BNP. Udgifterne faldt til ca. 1 % af EU's BNP i 1990'erne og blev yderligere reduceret til ca. 0,5 % af EU's BNP efter 2004¹⁰, bortset fra 2006. I 2008 og 2009 skete der en moderat stigning, men i 2010 og 2011 steg tallet igen til omkring 0,5 % af EU's BNP.

I et kortsigtet perspektiv har den ikke-kriserelaterede støtte i mange år ligget på et nogenlunde stabilt niveau, hvilket også afspejles i den underliggende tendens, fra 0,64 % af EU's BNP i perioden 2006-2008 til 0,58 % af EU's BNP i 2009-2011. På den ene side, og på trods af at mange medlemsstater gav væsentlige støttebeløb til finanssektoren, synes medlemsstaterne fortsat at have udvist disciplin på statsstøtteområdet og kun at have øget den ikke-kriserelaterede støtte på områder, hvor der var behov for at reagere på den finansielle og økonomiske krise. På den anden side har mange medlemsstater navnlig i 2011 været nødsaget til at skære i statsstøtten på grund af sværere budgetvilkår, hvilket ikke udelukker, at udgifterne kan overføres til de kommende år, eller at ophørte støtteforanstaltninger senere kan genindføres.

På grund af de særlige forhold, der gør sig gældende for støtte til landbrug, fiskeri og transport, omhandler de følgende afsnit (2.1 og 2.2) om den ikke-kriserelaterede støttes niveau og formål udelukkende støtte til industri og serviceerhverv.

2.1. Statsstøtte til industri og serviceerhverv

I forhold til perioden 2006-2008 steg udgifterne til støtte en smule i perioden 2009-2011, hvor den samlede støtte beløb sig til 60,0 mia. EUR, svarende til 0,48 % af EU's BNP, mens den i den foregående periode var på 58,6 mia. EUR, svarende til 0,47 % af EU's BNP. I lyset af de

⁹ Kilde: GD Konkurrence. BNP-tal: Eurostat.

¹⁰ Der henvises til de tidligere resultattavleberetninger på DG Konkurrences websted, som beskriver årsagerne til de foregående års fald i statsstøtteudgifterne:
http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/archive/scoreboard_arch.html.

ovenfor angivne årsager kan det ikke med rimelighed konkluderes, at man allerede nu kan tale om en stigning i statsstøtteudgifterne på langt sigt, eller at de ekstraordinære udgifter i 2009 stadig bidrager til den samlede stigning i perioden 2009-2011. Under alle omstændigheder synes det at være mere sandsynligt, at tendensen vil blive omvendt i 2010 og 2011 på grund af det lavere udgiftsniveau.

For så vidt angår de mindre udgifter til støtte til industri og serviceerhverv i 2011 har nogle medlemsstater skåret ned på udgifterne på grund af snævrere budgetmæssige rammer eller kan tænkes at strække udgifterne over flere år for at fastholde en streng budgetdisciplin. Det bidrog til faldet i støtteudgifterne, at der blev givet mindre sektorstøtte i 2011. Således blev mere støtte øremærket horisontale mål, navnlig til fremme af regional udvikling, miljøbeskyttelse og fortsatte investeringer i forskning og udvikling. Samlet viser den udvikling, at medlemsstaterne har kunnet reagere på en fleksibel måde, ikke blot over for de økonomiske begrænsninger, men også over for skiftende økonomiske behov.

Udgifterne til gruppefritaget støtte¹¹ steg væsentligt i 2011. Generelt set fortsatte medlemsstaterne med at give støtte via ordninger, hvilket tyder på, at de favoriserede sådanne instrumenter for at give støtte til et stort antal virksomheder uden forudgående anmeldelse til Kommissionen i hvert enkelt tilfælde.

2.2. Statsstøtte til horisontale mål af fælles interesse

Begrebet horisontal støtte, som omfatter støtte, der ikke ydes til bestemte sektorer i økonomien, er afledt af traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF).¹² Det åbner mulighed for, at Kommissionen kan træffe politiske valg, ifølge hvilke statsstøtte kan betragtes som værende forenelig med det indre marked, for at yde effektiv støtte til fælles politiske mål.

Som i de foregående år var de tre hovedårsager i 2011, til at medlemsstaterne ydede støtte, regional udvikling, beskyttelse af miljøet, herunder fremme af energibesparende foranstaltninger og af brugen af vedvarende energikilder samt forskning, udvikling og innovation ("FUI"). Medlemsstaterne gjorde i mindre grad brug af støtte til SMV'er, jobskabelse og fremme af uddannelse.

Ud af den samlede støtte til industri og serviceerhverv på 52,9 mia. EUR, svarende til 0,42 % af EU's BNP, var 89,7 % af støtten øremærket horisontale mål. Regionalstøtten beløb sig til 14,0 mia. EUR, svarende til 0,11 % af EU's BNP, efterfulgt af miljøbeskyttelse, herunder energibesparelse, som var på 12,4 mia. EUR, svarende til 0,09 % af EU's BNP, og FUI-støtte, der udgjorde 10 mia. EUR, svarende til 0,08 % af EU's BNP. Disse tre mål udgjorde ca. to tredjedele af den samlede støtte til industri og serviceerhverv.

Stigningen i horisontal støtte på ca. 0,2 % af EU's BNP mellem perioderne 2006-2008 og 2009-2011 viser, at medlemsstaterne i de senere år har gjort synlige bestræbelser på at øremærke støtte til horisontale mål. Kun i enkelte medlemsstater har niveauet for horisontal støtte ligget under 50 %.

¹¹ Se yderligere oplysninger i det vedhæftede arbejdsdokument, afsnit 2.2.2.1 og 4.

¹² F.eks. artikel 107, stk. 3, litra a), med hensyn til regionalstøtte, artikel 107, stk. 3, litra b), med hensyn til fremme af virkeliggørelsen af vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse.

Sektorstøtten¹³, der udgjorde ca. 10,3 % af den samlede støtte til industri og serviceerhverv, beløb sig til 5,5 mia. EUR, svarende til 0,04 % af EU's BNP, fortsatte med at falde i 2011. Der blev givet mindre støtte til kulsektoren samt fremstillings- og ikke-fremstillingssektorerne.

3. STATSSTØTTE TIL FINANSSEKTOREN OG STØTTE TIL REALØKONOMIEN

3.1. Statsstøtte til finanssektoren

3.1.1. Baggrund

Uroen på de finansielle markeder, som fortsatte i 2011, blev udløst af finanskrisen i 2008 og krævede en bred indsats fra de europæiske regeringers side for at afbøde de negative virkninger af chokket. For at genoprette tilliden i den finansielle sektor og for at undgå en systemisk krise var det afgørende, at der blev ydet statsstøtte til de finansielle institutioner.

I lyset af den forværrede statsgældskrise medio 2011 nåede medlemsstaterne og Kommissionen til enighed om en pakke af foranstaltninger med henblik på at styrke bankernes kapitalpositioner og stille garanti for deres forpligtelser (bankpakken)¹⁴.

3.1.2. Støttebeløb, der er godkendt og anvendt i perioden 1. oktober 2008-1. oktober 2012

I perioden mellem 1. oktober 2008¹⁵ og 1. oktober 2012 godkendte Kommissionen støtte til finanssektoren for i alt 5 058,9 mia. EUR, svarende til 40,3 % af EU's BNP. Hovedparten af støtten blev godkendt i 2008, hvor 3 394 mia. EUR, svarende til 27,7 % af EU's BNP, blev godkendt, primært i form af garantier for bankobligationer og indlån. Efter 2008 var fokus for den godkendte støtte i højere grad rekapitalisering af banker og værdiforringede aktiver, snarere end garantier, mens der for nylig blev godkendt en ny bølge af garantiforanstaltninger, hovedsageligt af de lande, der var vidne til en stigning i rentespændet mellem deres statsobligationer, såsom Spanien og Italien.

Mellem 2008¹⁶ og 2011 var det samlede anvendte støttebeløb på 1 615,9 mia. EUR, svarende til 12,8 % af EU's BNP. Garantier udgjorde den største andel og beløb sig til ca. 1 084,8 mia. EUR, svarende til 8,6 % af EU's BNP, efterfulgt af rekapitalisering for 322,1 mia. EUR, svarende til 2,5 % af BNP), værdiforringede aktiver for 119,9 mia. EUR, svarende til 0,9 % af EU' BNP, og likviditetsforanstaltninger for 89 mia. EUR, svarende til 0,7 % af EU's BNP.

3.1.3. Støttebeløb, der er godkendt og anvendt i 2011

I 2011 godkendte Kommissionen støtte til finanssektoren for et beløb på 274,4 mia. EUR, svarende til 2 % af EU's BNP. Den nye godkendte støtte er koncentreret om nogle få lande og omfatter garantier for 179,7 mia. EUR, likviditetsforanstaltninger for 50,2 mia. EUR, rekapitaliseringer for 38,1 mia. EUR og støtte i forbindelse med værdiforringede aktiver for 6,4 mia. EUR.

¹³ Sektorstøtten omfatter rednings- og omstrukturingsstøtte.

¹⁴ Konklusioner fra Rådet (økonomi og finans), den 8. november 2011.

¹⁵ Rekapitaliseringsstøtten til Northern Rock i 2007 er indregnet.

¹⁶ Rekapitaliseringsstøtten til Northern Rock i 2007 er indregnet.

Det samlede anvendte støttebeløb var i 2011 på 714,7 mia. EUR, svarende til 5,7 % af EU's BNP. Udestående garantier udgjorde 521,8 mia. EUR, og nyudstedte garantier beløb sig til 110,9 mia. EUR. Likviditetsstøtten var på 43,7 mia. EUR, og der blev givet ny likviditet for 6,5 mia. EUR i 2011. Rekapitaliseringsstøtten udgjorde 31,7 mia. EUR. Der blev ikke ydet støtte via de godkendte foranstaltninger i tilknytning til værdiforringede aktiver.

3.2. Statsstøtte til realøkonomien

3.2.1. Baggrund

På baggrund af den kreditstramning, der ramte virksomhederne på grund af finanskrisen, vedtog Kommissionen de midlertidige rammebestemmelser den 17. december 2008. Bestemmelserne har først og fremmest til formål at sikre kontinuiteten i virksomhedernes adgang til finansiering og dernæst at bane vej for en bæredygtig langsigtet vækst ved at tilskynde til investeringer. Med bestemmelserne blev der indført en række nye statsstøtteinstrumenter såvel som midlertidige tilpasninger af eksisterende rammebestemmelser for statsstøtte. Bestemmelserne omfattede alle økonomiske sektorer, men ikke støtte til afhjælpning af strukturproblemer, der fandtes før krisen, hvorfor der ikke blev givet støtte til virksomheder, der var i vanskeligheder før krisen.

De midlertidige rammebestemmelser skulle have udløbet ved udgangen af 2010. I betragtning af de fortsat meget omskiftelige finansielle markeder samt usikkerheden om de økonomiske udsigter besluttede Kommissionen imidlertid i slutningen af 2010 at forlænge de fleste af de foranstaltninger, der er fastsat i de midlertidige rammebestemmelser, med ét år, samtidig med at betingelserne for at yde støtte blev strammet¹⁷, og den forenelige begrænsede støtte på 500 000 EUR pr. virksomhed blev udfaset. Den forenelige begrænsede støtte blev begrænset til modtagere, der senest den 31. december 2010 havde indgivet en fuldstændig ansøgning gennem en national støtteordning godkendt af Kommissionen i overensstemmelse med de midlertidige rammebestemmelser, og senest den 31. marts 2011 for så vidt angår virksomheder, der er aktive inden for primærproduktionen af landbrugsprodukter.

3.2.2. Beløb, der er godkendt og anvendt

I 2011 gennemførte medlemsstaterne ingen nye støtteforanstaltninger (undtagen enkelte inden for landbrug), men anmodede om forlængelse af nogle af de eksisterende foranstaltninger¹⁸.

Fra de midlertidige rammebestemmelser trådte i kraft indtil udgangen af 2011, godkendte Kommissionen støtte for i alt ca. 82,9 mia. EUR.

I 2011 blev der ydet støtte på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser på i alt ca. 4,8 mia. EUR eller 0,037 % af EU's BNP.

Medlemsstaternes primære instrument var de subsidierede garantier (1,9 mia. EUR), efterfulgt af den begrænsede støtte på 500 000 EUR pr. virksomhed (0,6 mia. EUR).

I alt anvendte medlemsstaterne på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser ca. 37,5 mia. EUR, svarende til en udnyttelsesgrad på 45 % i forhold til det samlede støttebeløb, der blev givet på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser.

¹⁷ Meddelelse fra Kommissionen – Midlertidige EU-rammebestemmelser for statsstøtte, der ydes for at lette adgangen til finansiering under den nuværende finansielle og økonomiske krise (EUT C 6 af 11.1.2011, s. 5).

¹⁸ Se yderligere oplysninger i det vedhæftede arbejdsdokument, afsnit 3.2.

Der findes flere oplysninger om støtte ydet på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser i afsnit 3.2 i det vedhæftede arbejdsdokument.

4. TENDENSER I UDGIFTERNE TIL STATSSTØTTE EFTER TYPE STØTTEFORANSTALTNING

4.1. Antal støtteforanstaltninger

Medlemsstaterne indførte færre nye støtteforanstaltninger i 2011. Imidlertid forblev andelen af støtte, der blev ydet via gruppefritagelses- og andre ordninger samt individuel støtte, nogenlunde stabil med en lille stigning i antallet af ad hoc-støtteforanstaltninger. De nationale budgetstramninger er den mest sandsynlige årsag til, at medlemsstaterne var tilbageholdende med at gennemføre nye støtteforanstaltninger. Det mindre antal nye gruppefritagne støtteforanstaltninger kan begrundes ved, at medlemsstaternes udfasede foranstaltninger, der blev gennemført på baggrund af de foregående specifikke gruppefritagelsesordninger (støtte til SMV'er, beskæftigelse, uddannelse og regionalstøtte). Da den generelle gruppefritagelsesforordning¹⁹, der blev indført i august 2008, giver mulighed for at anlægge et bredere perspektiv i forbindelse med ydelse af støtte, som f.eks. flere støttemål, et bredere anvendelsesområde og i nogle tilfælde mere lempelige betingelser, afhængigt af det specifikke mål, har medlemsstaterne under den generelle gruppefritagelsesforordning haft behov for færre nye gruppefritagne foranstaltninger til at erstatte de hidtidigt gældende.

4.2. Støttevolumen – omkring 32,5 % af støtten til industri og serviceerhverv er gruppefritaget

Den gruppefritagne støtte til industri og serviceerhverv steg med ca. 5 mia. EUR til 17,2 mia. EUR i 2011, svarende til 0,13 % af EU's BNP eller 32,5 % af den samlede støtte til industri og serviceerhverv. De dominerende foranstaltninger var regionalstøtte, støtte til miljøbeskyttelse, energibesparelse og FUI, mens medlemsstaterne øremærkede mindre støtte til SMV'er, uddannelse og beskæftigelse.

5. HÅNDHÆVELSE AF STATSSTØTTEREGLERNE

5.1. Ulovlig statsstøtte²⁰

I perioden 2000-2011 traf Kommissionen 986 afgørelser om ulovlig støtte. Negative afgørelser om støtteforanstaltninger, der blev erklæret uforenelig med det indre marked, udgjorde 23 % af sagerne²¹ og medførte, at de relevante medlemsstater skulle tilbagebetale den ulovligt ydede støtte. For ca. 3 % af den ulovlige støtte²² gjaldt det, at Kommissionen knyttede betingelser til sin afgørelse. Denne indgrebsprocent er ca. ni gange højere end raten for negative og betingede afgørelser i anmeldte sager. Over halvdelen af tilfældene drejede sig om støtte til industri og serviceerhverv, mens mindre end en fjerdedel omhandlede landbrugssektoren. De resterende tilfælde faldt inden for fiskeri, transport og kul.

¹⁹ Kommissionens forordning (EF) nr. 800/2008 (EUT L 214 af 9.8.2008, s. 3).

²⁰ I henhold til EUF-traktatens artikel 108, stk. 3, skal medlemsstaterne ikke blot anmelde nye statsstøtteforanstaltninger til Kommissionen, før de gennemføres, men også afvente Kommissionens endelige afgørelse, før de anmeldte foranstaltninger må gives virkning. Hvis en af disse forpligtelser ikke opfyldes, anses statsstøtteforanstaltningen for at være ulovlig.

²¹ 224 sager.

²² 28 sager.

5.2. Tilbagebetaling af støtte

Den 30. juni 2012 var der i alt 46 uafsluttede tilbagebetalingssager (mod 41 sager ved udgangen af 2010). Beløbet for tilbagebetalt ulovlig og uforenelig støtte fra 2000 og frem steg også til 13,5 mia. EUR pr. 30. juni 2012 (til sammenligning er det udestående beløb på 2,3 mia. EUR). Det betyder, at procentdelen af endnu ikke tilbagebetalt ulovlig og uforenelig støtte steg fra 11,1 % i 2010 til ca. 14,4 % pr. 30. juni 2012. Kommissionen har i 2011 truffet fem negative afgørelser inden for fiskeri, hvoraf fire omfatter tilbagebetaling af støtte. Inden for landbrug blev der truffet fem afgørelser om tilbagebetaling i 2011. Inden for transport blev der ikke truffet afgørelser om tilbagebetaling.

5.3. Håndhævelse af statsstøttere reglerne: Samarbejde med de nationale domstole

I forlængelse af meddelelsen om de nationale domstoles håndhævelse af statsstøttere reglerne fra 2009²³ er oplysningsarbejdet blevet intensiveret. Kommissionen deltager i finansieringen af programmer til uddannelse af nationale dommere, hvortil der hvert år indkaldes forslag til projekter, og Kommissionen sender også undervisere til sådanne workshops og konferencer. I februar 2012 organiserede Kommissionen i samarbejde med sammenslutningen af europæiske dommere på konkurrenceretsområdet ("Association of European Competition Law Judges") en endags workshop, der dækkede både kartel- og statsstøttestørgsmål med relevans for de nationale domstole.

5.4. Efterfølgende tilsyn

Statsstøttetilsynets struktur har gennem årene undergået betydelig forandring. I dag undersøges ca. 88 % af støtten til industri og serviceerhverv ikke individuelt af Kommissionen, men gives på baggrund af tidligere godkendte støtteordninger eller er omfattet af gruppefritagelsesordninger. DG Konkurrence fører tilsyn med den måde, hvorpå medlemsstaterne anvender de eksisterende støtteordninger. For yderligere at forbedre tilsynets effektivitet besluttede DG Konkurrence i 2011 at udvide omfanget af tilsynet med 2011/2012 betydeligt. Selv om undersøgelsen af en række tilfælde endnu ikke er afsluttet, synes det at kunne konkluderes, at der er sket en samlet stigning i antallet af problematiske sager. Mere end en tredjedel af de tilfælde, som er omfattet af tilsynet i 2011/2012, har givet anledning til problemer af varierende art og alvorsgrad (uanset ændring af ordning, individuel støtte over den maksimalt tilladte grænse, forenelighedsbetingelserne ikke tilstrækkeligt indarbejdet i det nationale retsgrundlag osv.). Med forbehold for den mulige skævvridning, som det begrænsede antal tilfælde, der hidtil har været omfattet af tilsyn (sammenholdt med det store antal eksisterende støtteordninger), kan forårsage, synes overholdelsesgraden at variere på tværs af medlemsstaterne og de forskellige støttypen. Kommissionen følger systematisk op på alle uregelmæssigheder. Samtidig er det nødvendigt, at medlemsstaterne intensiverer bestræbelserne på bedre at overholde statsstøttere reglerne.

²³

EUT C 85 af 9.4.2009, s. 1.

Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene "Facts and figures on State aid in the EU Member States"